

umevno, da je svet velikanska skupina različnih stvari, ki so pa vse med seboj ne samo v lepem soglasju, ampak tudi v trdni jednoti ali zvezi, vseskozi modro sestavljene in urejene, zato pa tudi nikakor niso same iz sebe, ampak so delo neskončno modrega in mogočnega bitja. Ta nauk se nam bo v kratkem razkladanju tako pojasnil, da ne bo ostalo o tem nič dvoma.

Že našim očem se kaže svet čudovito lep in mnogovrsten. Nikdar se ga ne nagledamo, vedno se nam ponuja kaj novega, mičnega. Kako različne so stvari po barvah, obliki, gibanju! Posluš nam odpira drugo pot do

stvari in nam dela veselje brez prenehanja. Pa, četudi nam ta dva čuta razkrivata obširen svet in poleg njiju še trije drugi čuti, vendar nam šele u m odpira vrata do lastnostij, najvišjih zakonov, do izvira in namena sveta. Z umom obsegamo ves svet, spoznamo, da je svet prava jednota od najmanjših do najvišjih stvari, in šele iz tega spoznanja dobimo pravi pojem o svetu, t. j. razvidimo njegovo bistvo. Vseskozi pa se moramo pri preiskovanju ravnati po pravilu: Svet moramo spoznavati tak, kakoršen je; ne smemo si ga v mislih delati ali slikati takega, kakoršen nam je všeč, ali kakoršnega bi imeli mi radi.

(Dalje.)

Luč svetá.

Temà po zemlji moč razklada,
Objema ljudstva tožen mrak,
Od vzhoda solnca do zapada
Nebo preprega črn oblak,
Oblak grožán —
Kot da se bliža zadnji dan,
Ki prerodé se v njem svetovi,
Vzdihujejo v temí rodovi
Od gróze in strahú.
Zašél jim s póti je mirú,
Nikjer ni varen več korak:
Čimdalje bolj neznani kóti,
Čimdalje bolj so krive póti,
Povsod bojazni plášni vzkliki ...
Pred ljudstvi távajo vodniki
Kot slepci préd-se tipajoč —
Strašná temà in noč!

A luči ni!
Vodniki, ki od luči prave
V temò so ljudstva zapeljali,
Vse luči svoje so požgali,
Ostali zdaj so brez svečave:
Oj, da nikdár
Ni svetil v svetu njíhov žar
Takó slepèč, kot óne luči,
Ki v dálji potnika slepé,
Da spéhan se za njimi muči,
Doklér ne zmanjka mu stezé — —
„Razum je luč!“ tako zavpili
Med ljudstva krivi so preróki,
Da bi mu poti razsvetlili —:
„Edín a luč — v nji jásní vzróki,
V nji smótri jásní so stvarém;
In česar luč ta ne doseže,
Kamòr ne more umovanje,
Oj bratje, to so nične sanje,
To nas ne briga, nas ne veže,

Kdo vprašaj nas po tém!
Temà je vera — stráni ž njo,
Slobodna misel luč je naša,
V nji vsaka druga luč ugaša,
Kot v solnčnem zlátu zvezd srebró ...“
A drugi so se krohotali,
Materije so luč prižgali
In svetit šli v ‚temó‘ ...
Napredek tam, tu človečanstvo
In bratoljubje in slobóda
In užívánje in poganstvo
In drugih lučij sto
Vodniki ljudstvom so kazali,
Da bi od vzhoda do zahoda
Krščanstva ‚mrak‘ razgnali — —

Todà zaman!
V naróčaj luči blagodejni
Dospél ni rod svetlóbe žejni:
Po dnevu žarnem koprnél,
In ni zagórel njemu dan,
Le v noč z vodniki je zašél
Človeški bedni rod.
Temà gostejša vsepovsod,
Temà je v srcih in umóvih,
Temà v človeških je sinovih,
Nihčè ne ve ni kod ni — kam,
Mračán je lažilučij plam,
Vsi pogašèni so svetliki,
Pred ljudstvi tavajo vodniki
Kot slepci, préd-se tipajoč —
Strašná temà in noč!

In luči ni — —
Oj trume, trume zapeljane,
V temò egiptovsko prodane:
Obrnene o d luči zláte,
Oči zavezane imate ...

Z očij obézo! — luč gorí,
Gorí še vedno plameneče,
Kažoč nam pot mirú in sreče,
Nebeško-lep je nje sijaj:
Z očij obézo! — K nji n a z a j!

Nad Betlehemom oznanila
To luč je zvezda mila svetu,
Od *Luči Luč*, ki je svetila
Od večnih vekov pri O č e t u;
Iz Jakopovega rodú
Izšla nam zôra je mirú,
Iz čiste, svete Porodice
Pravice Solnce in resnice
V temò je zemsko posijalo
Z oboka žarnega nebá,
Od *Luči Luč* — in *luč svetá*...
On, ki je solnca žar zanétil,
Pod solncem nam je sam prísvečil,
Telesnim lučim vsem izvòr,
Postál je svetu rešnji zòr.

Iz težkih sanj
Tedaj je zémlja se vzdramíla,
Ozrla željna se je vanj
In v zoru tem slavíla
Iz smrtne je noči vstajenje:
Kjer svit le-tá je posijál,
Povsod pognalo je življenje
Veselo, bujno svojo kal
Iz tèmnih nočnih tàl;
Razmikale so se meglé,
Zaznávale stezé;
Iz mraka plašnega in zmot
Tedaj v svetlòbe domovino

Uzrlo je človeštvo pot
Tesnò — a pravo pot edino.
Rodovi, ki na desno, levo
Takrát so távali slepó,
Pozdrávilí so luč kraljevo
In varno šli za njó
Iz veka v vek...

A glej, gorjé:
Viharnih časov burni tek
In laž in v prsih slépa strast
Zavéli spet od luči té
Rodove so v temé propast.
Od vzhoda solnca do zapada
Objema ljudstva tožen mrak,
Temà po zémљи moč razklada,
Nebo preprega črn oblak,
Oblak grozán —
Kot da se bliža zadnji dan,
Ki v njem se prerodé svetovi,
Vzdihujejo v temi rodovi
Od grôze in strahú...

N a z a j, n a z a j na pot mirú,
Ve trume národov nesrečne,
Nazaj do p r a v e luči večne,
Ki je izšla, da več ne vtóne,
Ki ne stemní je mrak temán,
Ki noč pretvarja v žívi dan,
Ki je otela milijóne
Kazóč jim pot iz zemskih tog —
Nazáj do zórne luči jasne,
Ki večne veke ne ugasne,
Do luči, ki je — *Kristus-Bog!*

Mih. Opeka.

Stari dolg.

(Povest. — Spisal Ivo Trošt.)

(Dalje.)

Nekaj tednov po svatbi pri Prašniku sta Predal in Rjavec lovila rake v potoku, ki teče mimo Prašnikovega mlina med Studencem in Novo vasjo.

Bilo je toplo nedeljsko popoldne. Škržat je razkazoval na hrastju z neokretnim pevskim orodjem svojo zadovoljnost s solnčnimi žarki, prepelica v strni je merila pet-pedi, žabe so obračale svoja široka usta iz luže v solnce, in kobilice so tudi s hreščanjem popolnjevale koncert.

Med gostim jelševjem sta se pomikala prijatelja. Prvi, v kopališki obleki, je bredel vodo

do kolen, včasih tudi do prsij in više ter stikal za raki po luknjah, drugi je nosil Predalu na rami obleko, v roki pa par čevljev, kamor je spravljaj rake. Prišla sta h globokemu tolmunu, in Viktor je že hotel iz vode.

„Preplavaj, preplavaj! Na oni strani dobiš še kaj!“

„Ne znam.“

„To je najlažji izgovor.“

„Če pa res ne znam — toliko kakor ti plesati.“

„No, potem bi te bilo škoda; kaj bi počela tvoja —“

„Misliš, da bi žalovala —; saj je še ne poznaš.“